

Жирна Ж.А.

аспірант кафедри бухгалтерського обліку ДВНЗ «УАБС НБУ» (м. Суми)

ВИЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ДЛЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ

Важливим етапом здійснення аудиту ефективності є правильний підбір системи критеріїв, яка формується після визначення цілей та масштабів аудиту.

Зазвичай під критеріями оцінки аудиту розуміють стандарти ефективної, результативної та економічної діяльності, організації (установи), яка підлягає аудиту і які встановлюються до початку аудиту. Вони виступають в ролі еталона з яким в подальшому буде порівнюватися реальна ситуація в роботі організації (установі), що перевіряється на етапі проведення аудиторського дослідження. Відхилення реальних показників від критеріїв представляють собою основу для написання аудиторських висновків та рекомендацій.

До можливих сфер використання критеріїв можуть біти віднесені наступні:

- оцінка виконання цілей та задач;
- перевірка виконання стандартів та норм;
- проведення експертних оцінок;
- порівняння результатів отриманих з досягнутими результатами попередніх періодів;
- порівняння з діяльністю схожих суб'єктів.

Проблема вибору критеріїв полягає в протиріччі між необхідністю мати універсальний критерій і, в той же час, прагненням врахувати всі специфічні риси об'єкта аудиту.

Ми поділяємо точку зору Рябухіна С.М., що визначення критеріїв ефективності, перш за все, пов'язано з цілями, масштабами та направленістю аудиту. Так, наприклад, для бюджетного процесу критерії формулюються з метою отримання відповідей на питання:

- наскільки ефективна організація бюджетного процесу;
- чи відповідають нормативно-правові акти, які регулюють бюджетні правовідносини, чинному законодавству;
- яким чином виконується формування та використання доходної частини бюджету, та як організовано виконання видаткової частини бюджету тощо.

На основі отриманих результатів здійснюється підбір системи критеріїв, що в повній мірі дозволить оцінити діяльність уряду та інших установ та організацій, які використовують національні ресурси.

Джерелами формування критеріїв є:

- критерії, що опубліковані зарубіжними аудиторськими фірмами;
- стандарти оцінок ефективності діяльності, які вже раніше були сформульовані відомствами, урядом, Президентом;
- пропозиції професійних дослідницьких організацій, які безпосередньо займаються розробкою стандартів аудиту;
- наукова література;
- загальні критерії оцінки, які використовувалися вже раніше при проведенні аналогічних аудитів та ін.

Для того, щоб критерії були ефективними необхідно встановлювати певні обмеження, серед них: часовий період оцінки ефективності, об'ємні параметри (частина організації, вид витрат) та ін.

Проте, варто зазначити, що вибрані критерії обов'язково повинні бути наділені наступними властивостями: повнота, відповідність, зрозумілість, об'єктивність, досяжність, співставність, надійність.

Отже, проблема оцінки ефективності актуальна не тільки для державних фінансів, але й для управління в цілому. Вирішення проблеми критеріїв забезпечує цілеспрямованість та практичну орієнтацію органів незалежного фінансового контролю на рішення соціально-політичних проблем розвитку суспільства та держави.